

چالش‌های امنیت غذایی در جهان

افزایش نرخ گرسنگی متنهان به واسطه کمبود ریز مغذی‌هاست به مقوله‌ای نگران‌کننده تبدیل شده است.

با وجودی که سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ از جمله ایام امیدبخش به لحاظ افزایش توجه جهانیان به مقوله بسیار مهم کاهش گرسنگی به شمار می‌رفتند ولی باز هم جهان همچنان با گسترش این تدبیده شوم مواجه است. به ویژه این که نرخ گرسنگی متنهان در جهان به واسطه کمبود ریز مغذی‌ها (micronutrient) به مقوله‌ای نگران‌کننده مبدل شده است. این در حالی است که مسایلی همچون مصرف افراطی مواد غذایی و به دنبال آن بروز برخی از بیماری‌های مزمن به خانواده‌های فقیر نیز سرایت کرده است.

با وجود اقدامات انجام گرفته کاهش گرسنگی در جهان در یک دهه گذشته تیشرفت اندکی داشته است. برای مثال کشورهای در حال توسعه در خلال دهه ۹۰ میلادی تیتها موفق به کاهش یک درصد از جمعیت مبتلا به سوء تغذیه خود شدند. البته چین از دهه ۹۰ بدین سو به موفقیت‌های چشمگیری در زمینه کاهش گرسنگی نائل آمده است لیکن گرسنگی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه رو به افزایش است.

بر اساس گزارش سازمان ملل متحدت در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ شمار کودکانی که در کشورهای آفریقایی از کم وزنی مفرط رنت می‌برندت افزایش داشته است اگرچه این شاخص در سایر کشورهای در حال توسعه کاهش یافته است. کارشناسان معتقدند کمبود ریز مغذی‌ها که یکی از عوامل اصلی کم وزنی مفرط کودکان است یکی از اصلی‌ترین مشکلات بهداشتی جهان را تشکیل می‌دهدت زیرا کمبود ویتامین A و کم خونی ناشی از کمبود آهن و روی احتمال مرگ زود هنگام کودکان و مادران کاهش بهره هوشی کودکان و تنزل قابل توجه کیفیت زندگی ت بهره وری و رشد اقتصادی را در کشورهای در حال توسعه به شدت افزایش داده است. این در حالی است که کم خونی ناشی از کمبود آهن ت حدود ۷۰ درصد از مادران غیرباردار در هند و بیش از ۵۰ درصد از زنان منطقه صحرای آفریقا رارنت می‌دهد. کمبود ویتامین A نیز بر سیستم ایمنی ۴۰ درصد از کودکان زیرتنت سال کشورهای در حال توسعه اثر گذاشته و به طور معمول سالانه به مرگ یک میلیون کودک در این کشورها می‌انجامد. در برخی از کشورهای این آمارها بسیار نامیدکننده تر هستند که از آن میان می‌توان به آمار ۴۰ درصدی کودکان هندی که از کمبود ویتامین A تیش از رفتن به مدرسه رنت می‌برندت اشاره کرد.

عوامل تأثیرگذار بر وضعیت غذایی جهان

۱) سیاست جهانی: از زمان تصویب اهداف توسعه هزاره موسوم به MDGs در ستتامبر سال ۲۰۰۰ ت طرح و اجرای اصلاحات اقتصادی به منظور کاهش فقرت به یکی از مباحث بسیار مهم توسعه جهانی مبدل شده است. در همین راستات در سال ۲۰۰۵ ت طیف گسترده‌ای از اقدامات جهت کاهش فقر و گرسنگی از جمله توسعه کشاورزی و تولید مواد غذایی در مناطق روستایی - که گرسنگی در این مناطق کاملاً آشکار است - مورد توجه قرار گرفتند. بر

جانبه به شرح ذیل می‌تواند به توسعه و گسترش یک نظام تجارت عادلانه از طریق برگزاری یک سیستم قانونمندت قوی و تایدار کمک نماید.

۱) کشورهای توسعه یافته و صنعتی جهان باید دسترسی به بازارهای مصرف خود را برای کشاورزان کشورهای در حال توسعه و فقیر آسان تر نمایند.

۲) کشورهای در حال توسعه نیز باید به نوبه خود محدودیت‌های تجاریشان را کاهش دهند.

۳) کشورهای ثروتمند جهان می‌بایست برای برقراری ارتباط کشاورزان فقیر با بازارهای مصرف خود از هیچ مساعدتی دریغ نوزند.

۳) تغییر نظام غذایی زنجیره‌ای: در حال حاضر هر

دو بخش خصوصی و دولتی در تغییر و تحولات مرتبط با وضعیت غذایی جهان و همچنین نظام تحقیقات و نوآوری آن به طور یکسان مشارکت دارند. در یک دهه اخیر زنجیره نظام غذایی به دلیل گسترش شهرنشینی و به دنبال آن ایجاد الگوهای غذایی جدید و شکل گیری مصرف‌کنندگان تازمت رشد قابل توجهی را به ویه در کشورهای در حال توسعه تجربه کرده است. به جرئت می‌توان گفت که سوت‌مارکت‌هلت بانرخ رشد فروش سالانه بیش از ۲۰ درصدت به یکی از عناصر مهم زنجیره توزیع غذا در کشورهای در حال توسعه مبدل شده اند. دیگر اعضای این زنجیره مت صنایع تعیین‌کننده مواد اولیه کشاورزی ت کشاورزانت صنایع تبدیلی و تاجرانت هستند.

از سوی دیگرت به دلیل افزایش تقاضای شهرنشینان برای مصرف غذاهای آماده و فرآوری شده‌ت تولید این غذاها در کشورهای در حال توسعه رشد چشمگیری داشته است. به موازاتت صنعت فرآوری به شدت توجه خود را به کشاورزان خرده‌ت، و مصرف‌کنندگان فقیر به عنوان مشتریان جدید معطوف نموده استت به طوری که در برخی از مناطق نظیر شرق آسیات کشاورزان خرده‌ت در این زنجیره متغیرت جایگاه مهمی را کست کرده اند.

یکی دیگر از تحولات جالت توجه زنجیره جدید این است که شرکت‌هایی که در این زنجیره مشارکت دارندت به صورت روزافزون در سطح محلی متمرکزت در زنجیره غذایی یکت‌ارچه و منسجم‌تر و در عملیات خودت جهانی‌تر عمل می‌کنند.

همین اساست سازمان ملل متحد در راستای ت‌روژه اهداف توسعه هزارمت چندین راهکار و دستورالعمل جدید منتشر کرد که برای نمونه می‌توان به گزارش "راهکارهای کاهش و به نصف‌رسانی نرخ گرسنگی در جهان" اشاره کرد. در این گزارش ت اولویت‌های ذیل برای اقدام مؤثر و کارآمد در جهت کاهش نرخ گرسنگی به ۵۰ درصد وضعیت موجودت پیشنهاد شده است:

- ۱) ایجاد و توسعه فضای مناسب و کارآمد.
- ۲) تلاش برای افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی.
- ۳) بهبود وضعیت تغذیه افراد آسیب‌ت‌ذیر و گرسنه.
- ۴) کاهش آسیب‌ت‌ذیری گرسنگان واقعی از طریق ایجاد شبکه‌های امدادسانی.
- ۵) افزایش درآمد فقرا.
- ۶) بازارسازی برای محصولات و تولیدات فقرا.
- ۷) تجارت: امدادسانی و ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه تنها راه چاره دستیابی به اهداف ت‌روژه MDGs سازمان ملل متحد نیستت بلکه ایجاد فرصت‌های تجاری مناسب برای کشورهای در حال توسعه ت اهمیت بیشتری برخوردار است. البته نشست سازمان تجارت جهانی در دوحه قطر که با تصویب سیاست‌هایی چون کاهش حمایت داخلی از کشاورزان کشورهای عضو سازمان OECD و افزایش دسترسی کشورهای در حال توسعه به بازارهای مصرف همراه بودت نتایت چشمگیری برای کشاورزان کشورهای در حال توسعه به بار آورده است. با این حالت همچنان توافقات نهایی در خصوص کاهش یارانه‌های کشاورزی و سایر اقدامات حمایت‌گرایانه در کشورهای OECD که کشاورزان خرده‌ت‌ای کشورهای در حال توسعه را دچار دردسر می‌کندت وجود ندارد. به نظر می‌رسد رویکردی سه

چالش‌های جهانی غذا و تغذیه

چالش	عوامل	میزان افراد مبتلا (میلیون نفر)
گرسنگی	کمبود کالری و تروئین	۹۰۰
کودکان کم وزن	تغذیه ناکافی و ابتلای مکرر به بیماری	۱۲۶
کمبود ریز مغذی‌ها	کمبود ویتامین و مواد معدنی	۲۰۰۰
چاقی مفرط و بیماری‌های مزمن	رژیم‌های غذایی ناسالم و شیوه زندگی	در حال افزایش حتی در میان فقرا

استخراجت: واحد تحقیقات ماهنامه «اقتصاد ایران» از FAO ت UN/SCN ت UNICEF و FPRI ت دسامبر ۲۰۰۵.